WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN INFORMACYJNY
POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok V. Warszawa, kwiecień 1934 № 4 (39)

SPRAWOZDANIA Z CZYNNOŚCI I KOMUNIKATY RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

Komitet Wykonawczy Rady Gł. P. T. K. odbył posiedzenie w dn. 9.III b. r. pod przewodnictwem vice-prezesa, p. Al. Patkowskiego. Obrady dotyczyły całokształtu spraw, znajdujących się na porządku dziennym zebrania Związku Polskich Towarzystw Turystycznych w dn. 10.III.34.

Ustalone zostały zasady układu sprawozdania finansowego P. T. K. za r. 1933, oraz dane do preliminarza budżetowego na r. 1934. Postanowiono tak przygotować całe sprawozdanie rachunkowe, aby Komisja Rewizyjna mogła przeprowadzić kontrolę przed świętami Wielkiej Nocy. Wobec szeregu ważnych i aktualnych spraw, będących w toku, postanowiono odłożyć posiedzenie Rady Głównej na kwiecień.

Komisja Wydawnicza Rady Gł. P. T. K. odbyła posiedzenie w dn. 21.III.34 pod przewodnictwem vice-prezesa Rady, p. Al. Patkowskiego.

Kwestję regulaminu Komisji, która ma czuwać nad całokształtem spraw wydawniczych P. T. K., postanowiono odłożyć do czasu uchwalenia nowego statutu P. T. K. Wobec zrzeczenia się przewodnictwa Komisji przez p. Al. Patkowskiego, postanowiono przedstawić Radzie do zatwierdzenia prezydjum Komisji w składzie następującym: prof. Wł. Antoniewicz, przewodniczący; p. Gustaw Wolff, zast. przewodniczącego; p. Jan. Miketta, sekretarz.

Komisja omówiła aktualne sprawy »Słownika Geograficznego Państwa Polskiego« i »Ziemi«.

Komitet i Rada Redakcyjna Słownika Geograficznego Państwa Polskiego odbyły posiedzenia w dn. 24.III.34 pod przewodnictwem prof. d-ra Eug. Romera. W posiedzeniach wzięli udział: redaktor naczelny, prof. dr. Stanisław Arnold, członkowie Komitetu Redakcyjnego: prof. dr Franciszek Bujak, dr Regina Danysz-Fleszarowa, prof. Bolesław Hryniewiecki, prof. dr Kazimierz Nitsch, prof. dr Stanisław Pawłowski, prof. dr. Władysław Semkowicz, wizytator Michał Siwak i vice-prezes Rady Głównej P. T. K. Aleksander Patkowski.

Redaktor naczelny, prof. St. Arnold, złożył na wstępie posiedzenia Komitetu Redakcyjnego sprawozdanie z prac, wykonanych w ciągu ostatniego półrocza, przedstawił próbną stronę druku »Słownika«, wykonaną w Drukarni Artystycznej w Warszawie. Strona »Słownika« obejmować będzie dwie szpalty, drukowane petitem, każda szpalta mieć będzie około 65 wierszy czterdziestoliterowych. Wydawnictwo obok map i planów zawierać będzie ilustracje w rozmiarze 3 × 4 cm.

Następnie przedstawiony został Komitetowi Redakcyjnemu tekst kwestjonarjuszy do opracowań artykułów o miastach i powiatach. Artykuł dotyczący całego województwa pomorskiego będzie przygotowany przez kilku fachowców, którzy opracują poszczególne działy, jak geograficzny, zagadnienia ludnościowe, językowy, geograficzno-gospodarczy, historyczny, kulturalno-oświatowy, archeologiczny, historję osadnictwa. Artykuł ten obejmie około trzech arkuszy.

Wobec konieczności oparcia »Słownika« na nowym podziale administracyjnym na gminy zbiorowe, który ma być wprowadzony w najbliższym czasie, oraz uwzględnienia materjałów, które mają być dostarczone przez Główny Urząd Statystyczny, pierwszy zeszyt »Słownika Geograficznego« będzie się mógł ukazać dopiero w styczniu roku 1935.

Sprawozdanie wykazuje za r. 1933 w dochodach sumę zł. 23.911 gr. 28, pochodzącą z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, w wydatkach zł. 23.848 gr. 61.

W dyskusji nad sprawozdaniem Komitet Redakcyjny przyjął do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie rachunkowe, następnie omówił kwestję nazw miejscowości, zakresu i rozmiaru treści opisów, stronę graficzną wydawnictwa, układ i treść kwestjonarjuszy do opisów miast i powiatów.

Postanowiono, że podczas Międzynarodowego Kongresu Geograficznego w Warszawie obok prospektu »Słownika« w jednym lub w dwóch językach obrad, urządzona będzie wystawa, ilustrująca charakter wydawnictwa, jego program i obecny stan prac.

Na obradach popołudniowych Rada Redakcyjna przyjęła do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie redaktora naczelnego z całokształtu czynności w roku ub., szczegółowo omówiono charakter współpracy »Słownika Geograficznego« z Głównym Urzędem Statystycznym co do ustalenia nomenklatury miejscowości. Rada Redakcyjna postanowiła zwrócić się do Główn. Urzędu Statystycznego z prośbą o szerokie uwzględnienie udziału czynników naukowych w składzie Komisji Główn. Urz. Statyst., ustalającej nazwy miejscowe oraz powołała do życia specjalną Komisję przy Komitecie Redakcyjnym do opracowania zasad ustalenia nazw. W skład Komisji przy Komitecie Redakcyjnym »Słownika« weszli: prof. dr. Franciszek Bujak, prof. dr. Kazimierz Nitsch i prof. dr. Władysław Semkowicz.

W celu podtrzymania zainteresowań do współdziałania z redakcją »Słownika« w tych częściach Polski, w których ze względu na przyjęty porządek regjonalny wydawnictwa, nie prowadzi się pracy systematycznej, postanowiono wydrukować artykuły informacyjne o toku prac i metodzie przygotowywania materjałów dla »Słownika« oraz podać kwestjonarjusze do badań terenowych dla osób, któreby już obecnie chciały przystąpić do indywidualnego zbierania materjałów.

Nowy Polski Słownik Geograficzny. Pod tym tytułem w organie Polskiego Towarzystwa Historycznego, »Kwartalniku Historycznym« (R. XLVII. T. II. Wiadomości Historyczne, R. 1933, zesz. 4, str. 258 — 267) ukazał się art. czł. Biura Redakcyjnego, p. Janiny Gruszeckiej, podający dokładne sprawozdanie z dotychczasowego przebiegu prac nad »Słownikiem« i zamierzeń na przyszłość.

Ziemia. Ukazał się N-r 1-2 miesięcznika P. T. K.: »Ziemia« pod redakcją p. Al. Patkowskiego. »Ziemia« otrzymała nową oprawę graficzną, opracowaną przez art. mal., p. Wacława Radwana. Na treść podwójnego N-ru złożyły się: z cyklu »Nasze zamki« Zygmunta Vogla »Ossolin«, zaopatrzony w zwięzłą notatkę o malarskiej twórczości krajoznawczej artysty. Cykl ten rozpoczyna samodzielny dział, poświęcony krajoznawstwu w sztuce dawnych i współczesnych artystów. Następnie »Ziemia« składa wraz z P. T. K. hołd, w 25 rocznicę tragicznej śmierci, pierwszemu wielkiemu symfoniście, miłośnikowi i znawcy Tatr, Mieczysławowi Karłowiczowi. Artykuł pod tytułem »Nowe drogi ruchu krajoznawczego w Polsce« rozpoczyna nowy dział programowo-ideowy. P. Juljusz Zborowski zamieszcza wspomnienia o znakomitym etnografie, lingwiście i działaczu niepodległościowym Bronisławie Piłsudskim. P. Janusz Miketta pisze o organizacji pracy nad polską pieśnią ludową, która to praca winna być jednem z najpilniejszych zadań programowych P. T. K. W aktualną dziedzinę w związku z uchwaloną ustawą o ochronie przyrody wkraczają artykuły: prof. B. Hryniewieckiego: »Walka o Park Narodowy w Tatrach« i Al. Patkowskiego: »Park Narodowy im. St. Żeromskiego w Górach Świętokrzyskich«. W związku z pracami prowadzonemi obecnie nad »Słownikiem Geograficznym« pozostaje artykuł d-ra Aleksandra Macieszy p. t. »Jak dawniej układano mapę?«, informujący o instrukcjach, kwestjonarjuszach i wzorach brata królewskiego, biskupa płockiego i prymasa, Michała Poniatowskiego, do opisów geograficznych djecezji. Następnie zamieszcza »Ziemia«: M. Sydowa: »Ubiory i splendory ludu kujawskiego«, B. Hryniewieckiego: »Anna z Sapiehów Jabłonowska«, W. Charkiewicza: »Słonim — wielki ośrodek turystyki wodnej«, M. Klimaszewskiego: »Grzyby skalne: osobliwości przyrody martwej«. W dziale piśmiennictwa zamieszczona została recenzja założyciela i długoletniego redaktora »Ziemi« p. K. Kulwiecia z »Zestawienia artykułów, wzmianek i ilustracyj, zawartych w rocznikach z lat 1910 — 1929 czasopisma »Ziemia«. St. Łozy«. Nr 1-2 rozpoczyna stały dział bieżącej »bibljografji krajoznawstwa polskiego«. Kończy zeszyt kronika krajoznawczo-turystyczna.

Zniżone warunki prenumeraty wynoszą dla członków P.T.K. rocznie: zł. 10, półrocznie zł. 6, kwartalnie zł. 3.50. Obowiązkiem każdego ideowego krajoznawcy jest prenumerować »Ziemię«.

Program »Ziemi« na r. 1934. Pismo składać się będzie z działów następujących: 1. artykuły wstępne, poświęcone sprawom ideowo-programowym ruchu krajoznawczego, oraz działy poświęcone: 2. naturze i kulturze Polski, 3. życiu i pracy Polaków zagranicą, 4. muzealnictwu regjonalnemu, 5. ochronie przyrody i kultury ziem polskich oraz propagandzie rodzimego obyczaju, 6. organizacji i metodom terenowej pracy badawczej i współpracy naukowej, 7. zagadnieniom turystycznym w Polsce i zagranicą. Każdy Nr zawierać będzie nadto systematyczny przegląd literatury krajoznawczej, bieżącą bibljografję krajoznawstwa polskiego oraz kronikę krajoznawczo-turystyczną.

W związku z każdym z wymienionych działów redakcja dążyć będzie do skupienia przy »Ziemi« stałego zespołu współpracowników, ustalenia w obrębie każdego działu grup tematów, będących wyrazem postulatów programowych ruchu krajoznawczego.

W celu wzmożenia zainteresowań do zagadnień krajoznawczych powierzone będzie środowiskom P. T. K.: w Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Wilnie zredagowanie N-rów »Ziemi«, obrazujących stosunek tych środowisk do całokształtu ruchu krajoznawczego w Polsce.

Zamierzone jest w roku 1934 wydanie trzech N-rów specjalnych »Ziemi«, poświęconych: 1. zjazdowi Polaków z zagranicy, 2. Międzynarodowemu Zjazdowi Geografów w Warszawie i 3. wszechstronnemu oświetleniu zagadnień turystycznych w Polsce.

N-ry »Ziemi«, redagowane w Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Wilnie, otrzymają bezpłatnie odpowiednio terenowo ugrupowane Oddziały P.T.K. dla swych członków; przyczem będą uwzględnione te Oddziały tylko, które wypełniły wszystkie, przewidziane przez statut P. T. K., obowiązki. Z racji przytoczonych wyżej względów redakcja »Ziemi« zwraca uwagę autorom artykułów nadsyłanych, iż będą one mogły być uwzględnione o tyle, o ile wypełniać będą przyjęte wytyczne programowe pisma.

SEKCJA TURYSTYKI WODNEJ P. T. K.
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK (II) 1933.

Rok sprawozdawczy jest drugim rokiem działalności Sekcji Turystyki Wodnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (P. T. K.). Wyniki osiągnięte w pierwszym roku (1932-gim), kiedy to grono entuzjastów campingu »wodnego« nie tylko stworzyło podstawy organizacyjne nowej Sekcji, lecz jeszcze w sezonie tegoż roku zdołało wydźwignąć zręby własnej (a jednocześnie pierwszej P.T.K.) przystani na Wiśle w Warszawie i uruchomić ją dla czynnej działalności — były, jak wiadomo, nadspodziewanie pomyślne.

Przygotowane wtedy pierwsze 50 miejsc na kajaki zostały dosłownie rozchwytane w ciągu niespełna miesiąca a liczba członków (65), którzy opłacili pełną składkę i opłaty dodatkowe (za miejsce na kajak, za

Przystań Sekcji Tur. Wodnej P. T. K. na Wiśle w Warszawie (na lewo widać pierwsze 2 boksy hangaru, zawierającego 10 takich boksów).

szafkę i t. d. — w sumie ogólnej zgóry po 50.— zł. od osoby), przekroczyła możliwości przydziału im dostatecznej ilości miejsc na łodzie.

Tak dobre wyniki pierwszego roku działalności pociągnęły jednak dla nowego Zarządu, powołanego na rok 1933-ci, (w składzie zresztą mało zmienionym), nowe i ciężkie obowiązki, gdyż nie tylko potrzebę uporządkowania finansów z tytułu dość znacznych i krótkoterminowych zobowiązań, zaciągniętych na budowę i urządzenie przystani, lecz również konieczność usunięcia braków, które, oczywiście, musiały się siłą rzeczy w toku początkującej działalności uzewnętrznić, a więc brak pomostów, wózka do wożenia łodzi, pomieszczenia na odpoczynek, telefonu i t. p. a przedewszystkiem brak dostatecznej ilości miejsc na łodzie oraz szafek odzieżowych, któreby umożliwiły zwiększenie ilości członków conajmniej do 100 osób, gdyż przy tej dopiero liczbie sekcja stać się mogła samostarczalną.

Czy cele te w roku 1933-cim osiągnięto, niech wykaże zestawienie prac dokonanych w roku sprawozdawczym.

A) W zakresie inwestycyjnym. Zawdzięczając obywatelskiemu stanowisku i nadzwyczaj korzystnym warunkom, uzyskanym od firmy »inż. Jan Zawistowski« wybudowano 2-gą część wielkiego hangaru, zawierającą dalsze 5 boksów o 50 miejscach na kajaki i ustawiono w szatniach nowych 80 szafek odzieżowych. Staraniem członkini p. Marji Podhorskiej-Okołów, której niestrudzonej energji i wysiłkom zawdzięcza już Sekcja piękną szatę roślinną terenu przystaniowego, nabyto na bardzo dogodnych warunkach a następnie zainstalowano i umeblowano, jako miejsce reprezentacyjne i odpoczynkowe, estetyczny domek campingowy (pomysłu architekta Lecha Niemojewskiego). Następnie uzyskano z Funduszu Pracy subwencję w wysokości zł. 6.684.— w postaci przydziału bezrobotnych przez Państw. Urząd Pośrednictwa Pracy, co pozwoliło— przy poniesieniu wydatków z własnych funduszów w kwocie zaledwie około 700.— zł. — na wykonanie tak kapitalnych prac, jak dokończenie uporządkowania prawie całego już terenu przystaniowego, uregulowanie i umocnienie brzegu (prace te jeszcze trwają) i, wreszcie, dokonanie wielkiego wykopu pod całym górnym hangarem (około 500 mtr^3), który — po umocnieniu ścian i założeniu stoisk — służyć może, jako dolny hangar, na pomieszczenie jeszcze około 100 łodzi. Wzmacniając brzegi, co jest pracą zarówno b. trudną, jak i kosztowną, otrzymano też do tego celu od »Zarządu dróg wodnych« bezpłatnie 6 kóp wikliny (wartości około 400 zł.) Przy urządzaniu następnie ogrodu na przystani uzyskano od magistratu m. st. Warszawy, a to zawdzięczając przychylności dyrektora plantacji miejskich p. Danielewicza, brakującą ilość krzewów i roślin.

Poza wymienionemi kapitalnemi pracami, dokonano także, już całkiem z własnych funduszów, cały szereg mniejszych prac i inwestycyj, jak: urządzenie pomostu na Wiśle do przybijania łodzi oraz pomostu (narazie prowizorycznego) do przenoszenia łodzi na głębsze miejsce na Wiśle; zaopatrzono się w bardzo lekki i precyzyjny wózek do przewożenia łodzi; odnowiono na wiosnę wszystkie budynki, nabyto i zainstalowano (narazie tymczasowo) osadnik betonowy »Bios«, założono telefon dla użytku członków i t. d.

Domek campingowy na przystani Sekcji Turystyki Wodnej P. T. K. w Warszawie.

B. W zakresie administracyjno-organizacyjnym. Odbyto w ciągu roku 26 posiedzeń Zarządu, na których przyjmowano nowych członków oraz załatwiano i decydowano sprawy bieżące. Około 6-ciu posiedzeń poświęcono prawie wyłącznie rozpatrzeniu i przyjęciu regulaminu wewnętrznego, opracowanego przez Naczelnika Przystani. Przedłużono z właścicielem terenu przystaniowego umowę dzierżawną z 6 lat do lat 18 i zabezpieczono ją hipotecznie, przez co zapewniono sobie rozporządzanie się dotychczasowym terenem na długi przeciąg czasu, pozwalający zamortyzować poczynione nakłady. Następnie usunięto lokatora z pokoju, zajmowanego w domku przystaniowego, przez co pozbyto się zupełnie z terenu przystani osób obcych i uzyskano jeszcze jeden pokój-dyżurkę, niezbędną dla Naczelnika Przystani. Wreszcie, dokonano przeszacowania i ubezpieczenia wszystkich budynków na przystani, ustanowiono stałe dyżury nocne i—poza przystaniowym — zaangażowano jeszcze własnego intendenta (narazie tymczasowego), który stale dozorował nad listą obecności i księgą wyjazdów z przystani, inkasował składki i załatwiał zlecone mu sprawy bieżące.

C. W zakresie finansowym. Uzyskano w r. 1933 bez zwrotne subwencje na inwenstycje od: »Banku Gosp. Kraj.« — zł. 2.000.— Od »Rady Głównej P. T. K.« Zł. 100.— od »Oddz. Warsz. P. T. K.« — zł. 120.— (tytułem zwrotu kosztów urządzenia własnego stoiska na wystawie turystyki wodnej) oraz zł. 543.20, (tytułem zwrotu połowy składek na P. T. K., wniesionych przez członków Sekcji) i, wreszcie, z »Funduszu Pracy« zł. 6.684.— (na pokrycie list płacy zatrudnionych na terenie przystani bezrobotnych). Otrzymano dalej dłużej terminowe pożyczki: od Rady Głównej P.T K. zł. 500.— z Kom. Kasy Oszczędności pow. Warszawskiego, zł. 2.000.— oraz od 2 członków Sekcji — zł. 200.— Uzyskane fundusze, łącznie »z nadwyżką z własnych dochodów w kwocie zł. 2.270.38«, (zaink. składki i opłaty wyniosły — zł. 6.196.60, co po potrąceniu kosztów administracyjnych — zł. 2734.81, opłaconych procentów— zł. 389.59 oraz wydatków różnych — zł. 799.84 dało

czystą nadwyżkę, jak wyżej zł. 2.270.36), pozwoliły nie tylko uregulować wszystkie pilne zobowiązania zaciągnięte na budowę przystani (z weksli na zł. 2000.— wykupiono zł. 1.500.— a z pożyczki B. G. Kraj. zł. 3.000.—, pokryto zł. 2.600.—), lecz jeszcze dokonać »na dużą skalę zakrojonej rozbudowy przystani« (jak to wykazano wyżej w części A), która zwiększyła majątek Sekcji w ciągu roku o kwotę zł. 11.719.56, to jest do sumy zł. 22.949.87, a po potrąceniu wszystkich zobowiązań i amortyzacji — »zł. 15.020.70« (czysty majątek).
Tak znaczne powiększenie majątku i rozbudowę przystani zawdzięcza Sekcja, oczywiście, nie tylko własnym wysiłkom i oszczędnej gospodarce, lecz również nadzwyczaj przychylnemu ustosunkowaniu się i pomocy ze strony szeregu osób z poza Sekcji a zwłaszcza: Pana Prezesa Rady Głównej P. T. K. p. marszałka W. Raczkiewicza, Pana Prezesa Banku Gosp. Kraj. p. jenerała R. Góreckiego, Pana Vice-Prezesa Rady Głównej P. T. K. A. Patkowskiego oraz Pana Prezesa Oddziału Warsz. P.T.K. J. Kołodziejczyka, którym też na tem miejscu pozwalamy sobie wyrazić serdeczne podziękowanie i prośbę o dalszą opiekę i życzliwość. Przy tej okazji wyrażamy również podziękowanie Zarządowi Dróg Wodnych za przydział wikliny, Magistratowi w osobie p. dyr. Danielewicza za krzewy i rośliny i, wreszcie, Panu Notarjuszowi B. Zembrzuskiemu za bezinteresowne sporządzenie aktu dzierżawy terenu.

Szczegółowe obroty i stan majątku wykazują podane dalej: zestawienie obrotów kasowych i r-ek zysków i strat za rok 1933 oraz bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

II. SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE ZA ROK 1933.

Rachunek zysków i strat za r. 1933

Straty

	Zł.	Zł.
Koszty administracyjne:		
Dzierż. terenu (1/IV-31/XII 33 r.)	537.50	
Przystaniowy i dozór	916.—	
Intendent i inkaso należn. . .	607,90	
Światło, telefon i inne	673.41	2.734.81
Procenty		389.59
Różne wydatki:		
Ubezpieczenie kajaków . . .	150.44	
„ budowli . . .	81.10	
Opłata stempl. do umowy dzierż.	61.—	
Druk i uszycie proporczyków .	121.70	
Składki i legit. do Związ. Kaj.	44.—	
Udział w Wyst. Turyst. Wodnej.	125.50	
Otwarcie przystani	67.40	
Zwolnienie zajęt. pok. i odnow.	81.50	
Inne drobne wydatki	67.20	799.84
Amortyzacja.		695.—
Nadwyżka za rok 1933 . . .		11.024.56
		15.643.80

Zyski

	Zł.	Zł.
Składki członkowskie .	2.698.10	
Wpisowe.	500.—	
Opłaty za stoiska	1.345.—	
„ „ szafki	872.50	
„ sezonowe i wejściowe .	781.—	6.196.60
Subwencje:		
Rada Główna P. T. K. . . .	100.—	
Oddz. Warsz. P. T. K. (na wystawę Turyst. Wodnej) . .	120.—	
Oddz. Warsz. P. T. K. (połowa składek na P. T. K.) . . .	543.20	
Bank Gospod. Krajowego . .	2.000.—	
Państw. Urząd Pośredn. Pracy (na zatr. na przyst. bezrob.)	6.684.—	9.447.20
		15.643.80

OBROTY KASOWE

Nazwa rachunku	Dochody Zł.	Wydatki Zł.
Pozostałość z dnia 31/XII 32 r. . . .	—	
Wpisowe	500.—	
Składki członkowskie .	2.698.10	
Opłaty za stoiska . .	1.345.—	
„ za szafki . . .	872.50	
„ sezon. i wejść. .	781.—	
Subwencje	9.447.20	
Pożyczki	2.700.—	2.644.30
Zabudowania		3.398.86
Ruchomości		379.77
Urządzenia (reg. ter.) .		7.367.60
Koszty administr. . .	74.40	2.809.21
Procenty		389.59
Różne wydatki . . .	36.—	835.84
Weksle	3.100.—	4.600.—
Dłużnicy i Wierzyciele .	2.557.60	1.686.63
Pozostałość na dzień 31/XII 33 r. . . .		—
	24.111.80	24.111.80

Bilans na dzień 31 grudnia 1933 roku.

Stan czynny

	Zł.
Zabudow.	12.387.67
Ruchom.	1.343.64
Urządzenia	9.218.56
	22.949.87

Stan bierny

	Zł.	Zł
Pożyczki:		
Oddz. Warsz. P.T.K.	2 500.—	
Rada Gł. P.T.K. . .	500.—	
B-k Gosp. Krajow. .	400.—	
K.K.O. pow. Warsz.	2.000.—	
W. Grodzieński . .	100.—	
Wł. Gruszczyński .	100.—	
St. Janik	100.—	
St. Zarzecki . . .	100.—	
J. Stoliński	55.70	5.855.70
Weksle: pł. 19/II 34.	200.—	
„ 25/II 34.	300.—	500.—
Wierzyciele:		
inż. J. Zawistowski .	376.—	
Monopol Spiryt. . .	150.—	
Kreduszyński — mal.	59.61	
Janowski—majster .	45.—	
Fr. Bednarczyk . .	237.86	
Wł. Gruszczyński .	10.—	878.47
Fundusz amortyzac.		695.—
Kapit. inwestyc.:		
na dzień 1/I 33 r. .	3.996.14	
za 1933 r.	11.024.56	15.020.70
		22.949.87

III. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TURYSTYCZNEJ.

Z braku miejsca nie możemy tutaj, niestety, podać w całości sprawozdania Naczelnika przystani. Ukaże się ono w oddzielnem wydaniu.

Z wyczerpujących i ciekawych informacyj, jakie sprawozdanie to zawiera w zakresie całokształtu bogatej działalności turystycznej Sekcji w r. 1933 i życia na przystani (podaje ono kilometraż przebytych tras przez wszystkich — imiennie — członków Sekcji oraz szczegółowy wykaz dokonanych przez nich większych wycieczek — często na miarę prawdziwych wypraw zakrojonych) — podajemy najważniejsze.

Na przystani, która posiada oprócz ogrodu własną plażę, plac do gier sportowych oraz trawniki, przebywała w sezonie stale większa ilość członków, z których wielu obozowało często w namiotach, zaprawiając się do dalekich wypraw campingowych.

Ilość członków podniosła się w roku 1933 o blisko 50%, gdyż z 65 do 103. Dalszy wzrost zahamowany został, pomimo rozbudowy hangaru, brakiem miejsc na kajaki. Szybkość, z jaką rozrasta się Sekcja, spowoduje zapewne w połowie przyszłego sezonu konieczność zamknięcia wpisów nowych członków, którym Sekcja nie będzie w możności zapewnić takich wygód, jak ich poprzednikom.

Przystań nasza została uznana, jako pierwsza w kraju Stanica kajakowa Polskiego Związku Kajakowego. W r. 1933 gościliśmy na przystani wielu kajakowców, szczególnie zaś uczestników »Spływu do Morza« — zarówno młodzieży szkolnej, jak i członków organizacyj kajakowych zrzeszonych w P. Z. K. oraz członków oddziałów prowincjonalnych P. T. K.

Prowadzona na przystani ewidencja obecności członków i wprowadzanych gości wykazuje wzrost w porównaniu do roku ubiegłego prawie trzykrotny. Przystań w roku 1933-cim odwiedzili:

członkowie.	2493 razy
„ goście	1327 „
ogółem:	3820 osób

Największą ilość osób zanotowano w m-cu lipcu (857). Przystań otwarto w dn. 7.V w obecności około 150 osób. Uroczysty ten dla Sekcji dzień zaszczycił swą obecnością Prezes Rady Głównej P. T. K. p. marszałek Raczkiewicz, który też dokonał podniesienia flagi i położył kamień węgielny pod budowę nowego hangaru. Zamknięcie przystani nastąpiło dopiero w dniu 5.XI w obecności 37 osób.

W księdze wyjazdów zanotowano ogółem 958 wyjazdów z czego:

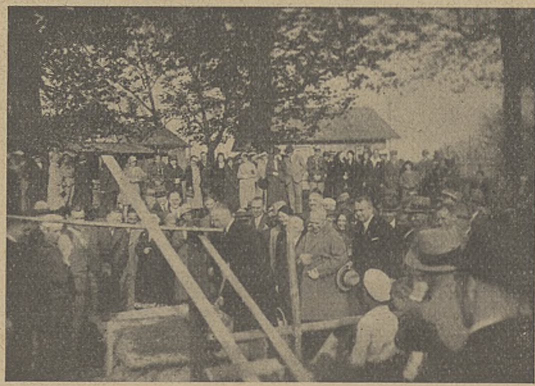
spacerów (do 20 km.) i wyjazdów bez bliższych danych.	588
wycieczek (ponad 20 km.) z podaniem przebytej drogi.	370
razem j. w.	958

Ilość osób, która wyjechała na wodę z przystani dochodziła do liczby 1.900.

Ogólny kilometraż osiągnięty w r. 1933 przez członków Sekcji wyniósł wedł. ścisłych obliczeń imponującą liczbę 35.704 km. (w r. 1932 — 16.000 km.) t. j. blisko 4-krotną ilość całej spławnej sieci wodnej w Polsce (9.000 km.) i 30-krotną długość największej rzeki w Polsce t. j. Wisły. (1.200 km.).

Największą ilość kilometrów przebytych w r. 1933 mieli: z panów — p. Stanisław Lasocki (1494) i p. Jan Beeger (1426), zaś z pań: — p. Zofja Wisłocka (1142) i p. Marja Podhorska Okołów (1028) Ponad 1000 km. przebyło ogółem 8 osób, ponad 500 km.— 27 osób, ponad 100 km. — 63 osoby.

Należy jeszcze nadmienić, że Sekcja prowadziła również propagandę turystyki wodnej poza własną siedzibą m. in.: organizując w sezonie zimowym co miesiąc odczyty z dziedziny turystyki wodnej w lokalu P. T. K. w Warszawie przy ul. Karowej 31; urządzając własne stoisko na Wystawie Sportów i Turystyki Wodnej, jaka miała miejsce na wiosnę 1933 roku w Warszawie (gdzie Sekcja za działalność swą otrzymała list pochwalny) i, wreszcie, biorąc stały i czynny udział w Polskim Związku Kajakowym przez stałego tam delegata (w osobie vice-prezesa Zarządu Sekcji i Naczelnika przystani p. A. Wisłockiego).

Położenie kamienia węgielnego pod budowę 2-go hangaru w dn. 7/V 33 r. (w dacie otwarcia sezonu).

Co się tyczy organizacji Sekcyj Turystyki Wodnej przy oddziałach prowincjonalnych P. T. K., to rozwój ich, aczkolwiek zbyt może powoli jeszcze, to jednak postępuje. Do powstawania i rozwoju ich przyczynialiśmy się w miarę możności, rozsyłając do oddziałów P.T.K. regulaminy, udzielając piśmiennych i ustnych informacyj oraz podając komunikaty do »Wiadomości Krajoznawczo-Turystycznych« organu P. T. K.

Pod koniec roku 1933, oprócz Warszawy, istniały Sekcje Turystyki Wodnej przy oddziałach P.T.K.: w Augustowie, w Sochaczewie, w Brodnicy, w Bydgoszczy, w Kostopolu i w Łucku; niektóre z tych Sekcji przejawiły już ruchliwą i ożywioną działalność. Niestety, szczegółowych informacyj o Sekcjach Wodnych P. T. K. na prowincji podać tutaj nie możemy, gdyż w chwili oddawania niniejszego sprawozdania do druku sprawozdań od wszystkich Sekcyj za r. 1933 jeszcze nie otrzymaliśmy. Podamy je oddzielnie.

Zarząd Sekcji:
Prezes — Władysław Gruszczyński; Vice-Prezes i Naczelnik Przystani — Adam Wisłocki; Sekretarz — Zofja Wisłocka; Skarbnik — Franciszek Bednarczyk; Gospodarz — Marja Podhorska-Okołów. Członkowie: Franciszek Kawa i Jerzy Piwocki; zast członków: Bohdan Dzięciołowski i Zbigniew Rago.

Komisja Rewizyjna Sekcji:
Jan Gadomski, Zygmunt Pieracki i Halina Zasztowtowa.
Delegat Rady Głównej do Zarządu Sekcji — Stanisław Gabryszewski.

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE — RADA GŁÓWNA

Bilans na dzień 31 grudnia 1933 roku.

Stan czynny

		zł	gr
P. K. O. — Rada Główna		1.023	24
„ — »Ziemia«		3.606	40
K. K. O. pow. Warsz.		1.077	35
Oddział Warsz. P. T. K.		2.865	28
Dłużnicy			
Sekcja Turyst. Wodn. P. T. K.	500.—		
„ „ „ z tytułu reszty pożyczki B. G. K.	400.—		
Sekcja Turyst. Wodn. P. T. K. z tyt. poż. od K. K. O. p. Warsz.	2000.—		
zaliczka na wizytację	100.—	3.000	—
Nieruchomości Dom wycieczkowy w Zakopanem		160.250	—
Ruchomości w domu wyc. w Zakopanem	8220.—		
maszyna do pisania	660.—	8.880	—
		180.702	27

Stan bierny

	zł	gr	zł	gr
Niewydatkowane subwencje				
od Fund. Kult. Nar. — na »Ziemię«	3.606	40		
„ Min. W. R. i O. P. — na muzea	455	—		
„ „ „ „ „ — „ przezr.	1.000	—		
„ „ Komunik. — na mapy dworc.	1.000	—	6.061	40
Sumy przechodnie				
sumy zaliczone z przyzn. subw. na opł. z § 13 na lata przyszłe	1.400	—		
uregulow. po 1.I.34 reszta opł. na Zw. Pol. Tow. Tur.	250	—		
nieuregul. na 1.I.33 r-ki za »Ziemię« . . . . 9859,74 z tego pokryto w r. 1933 . 7919,74	1.940	—		
nieuregul. r-ki za Bibljogr. »Ziemi«	2.255	—		
„ „ za Wiad. Kraj.-Turyst.	1.042	45	6.887	45
Wierzyciele				
B. G. Kraj. z tyt. poż. dla Sekcji Turystyki Wodnej	400	—		
K. K. O. pow. Warsz. z tyt. poż. dla Sekcji Turystyki Wodnej	2.000	—		
admin. schron. w Zakopanem niepokryte wynagrodz. z lat ub.	918	—		
admin. schron. w Zakopanem za pokryty niedobór w 1933 r.	52	75		
różni	28	—	3.398	75
Kapitał obrotowy na 1.I.33 r.	158.816	56		
nadwyżka za 1933 r.	5.538	11	164.354	67
			180.702	27

Skarbnik Rady Głównej: (—) *Wł. Gruszczyński* Vice-Prezes Rady Głównej: (—) *Al. Patkowski*

Komisja Rewizyjna: (—) *P. Mystkowski*, (—) *A. Olszakowski*, (—) *Fr. Bednarczyk*, (—) *W. Sokołowski*

Sprawozdanie finansowe

Biura Redakc. »Słownika Geograficznego Państwa Polskiego« za r. 1933

Przychód

		Złote	gr.
Pozostałość z r. 1932:			
a) Kasa	zł. 40,98		
b) P. K. O.	„ 159,01	199	99
1. **Subwencje** Fund. Kult. Narod.		23.692	21
2. **Inne dochody** (% z P. K. O.)		19	08
		23.911	28

Rozchód

		Złote	gr.
1. **Płace redakcyjne**		15.804	81
2. **Koszty administr.**		3.635	—
3. **Koszty redakcyjne**		225	—
4. **Koszty kancelaryjne**		782	85
5. **Wyjazdy redakcyjne**		2.735	05
6. **Pomoce naukowe**		113	90
7. **Fundusz Redaktora**		552	—
		23.848	61
Pozostałość na rok 1934:			
a) Kasa	zł. 25.36		
b) P. K. O.	„ 37.31	62	67
		23.911	28

Objaśnienia pozycyj rozchodu.

1. Płace redakc. dla 6 osób i 1 gońca po zł. 60—225 mies.
2. W tem lokal zł. 3000, telef. ok. 400 zł., pilnowanie lokalu — zł. 180.
3. Druk kwestjonarjuszy dla Pomorza i Wołynia.
4. Wydatki biurowe, kancelaryjne i inne.
5. W tem zł. 1071,75 jako zwrot kosztów dla członków pozamiejsc. Kom. Redakc., pozostałą sumę wydano na wyjazdy członk. Biura Red. i prace teren. na Pomorzu.
6. Wydano na końcowe zeszyty Bibljografji Wermkego, Dziennik Ustaw i inne wydawnictwa.
7. W tem prace terenowe zł. 397.

Stan majątku na 31.XII.1933 r.

Kasa	zł. 25,36
P. K. O.	„ 37,31
Ruchomości biur. (depoz. F. K. N.)	„ 5839,40
ogółem	zł. 5902,07

Redaktor Naczelny: (—) *prof. dr. Stanisław Arnold*

Komisja Rewizyjna Rady Głównej P. T. K.: (—) *P. Mystkowski*, (—) *A. Olszakowski*, (—) *F. Bednarczyk*, (—) *W. Sokołowski*

Skarbnik Rady Gł. P. T. K. (—) *W. Gruszczyński*

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE — RADA GŁÓWNA

Sprawozdanie rachunkowe za rok 1933.

NAZWA R-KU I TREŚĆ	Sumy szczególne		Dochody i wydatki za rok 1933 (r-ek Strat i Zysków) — Obroty: W-n		Obroty: Ma		Salda: Straty		Salda: Zyski	
Opłaty z § 13 Statutu — od 53 Oddziałów . .					10.482	58			10.482	58
Legitymacje kolejowe (dla wszystkich Oddz.) .			12.966	90	21.576	52			8.609	62
Różne dochody procenty	138	72								
wydawnictwa i inne	99	90			238	62			238	62
Ziemia prenumerata	10.459	05								
subwencje od: Fund. Kult. Narod. — na Ziemię . .	11.500	—								
„ „ „ na Bibljotekę Ziemi	1.400	—								
Pocztowej Kasy Oszczędności . .	2.000	—								
M. W. R. i O. P. na Bibljografję Ziemi	500	—								
	25.859	05								
niewydatk. do 31.XII.33 i przeniesione na rok 1934 część subwencji Fund. Kult. Nar. . . .	3.606	40			22.252	65				
koszty wyd. 12 N-rów Ziemi i 1 tomu Bibljoteki Ziemi druk, pap. i klisze (5032.— + 1736.60 + 991.—) .	7.759	60								
honorarja autorskie	1.878	90								
pensje 1290.—, porto i in. 2281.95	3.571	95								
bibljogr. Ziemi: druk 3220.—, honor. 500.—, in. 317.—	4.042	—	17.252	45					[2] 5.000	20
Wiadomości Kraj.-Turyst. otrzymane opłaty od 14 oddziałów					3.224	10				
druk, papier i wysyłka			4.515	71			1.291	61		
Schronisko w Zakopanem wpływ za noclegi w 1933 r.	6.141	25								
przenies. z roku ub. niewydatk. część subw. Min. Kom.	1.800	—			7.941	25				
koszty utrzymania schroniska w r. 1933 . . .	5.572	16								
nieuwzględ. w latach ub. wynagr. i nal. administracji	1.502	33								
remont i krycie dachu	696	51								
adwokat za prowadz. spr. z dawną administratorką	290	95								
wizytacja schroniska i drobne wydatki . . .	62	80	8.124	75			183	50		
Koła Krajoznawcze Młodzieży										
subwencje: Min. W. R. i O. P. na zlot młodz. .	300	—								
P. Marszałek Senatu	100	—								
Oddział Ostrów	10	—			410	—				
zaliczone Oddz. w Bydgoszczy na opł. z § 13 koszty zlotu młodzieży	2.000	—								
przekazane zaliczki Kom. Kół w Krakowie . .	700	—	2.700	—			2.290	—		
Muzea niewydatk. subw. z roku ub. od Senatu 100.— i z Fund. Kult. Narod. 260.— (reszta) . . .	360	—								
subwencja od Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. . .	500	—			860	—				
przekaz. zasiłek na muzeum w Słonimie . . .	98	—								
mapy dla Kom. Muz. i dla Sekcji Muz. Koła Prehistor.	245	—								
koszty podróży deleg. na zjazd Związku Muz. .	62	—								
przenies. na rok 1934 niewydatk. część subwencji M. W. R. i O. P.	455	—	[1] 860	—						
Subw. Rady Gł. na cele różne z fund. ogóln.										
Oddz. Toruńskiemu na bud. schron. i mapa . .	1.580	—								
„ Lwowskiemu na koszty zjazdu wojew. . .	500	—								
„ we Włocławku na budowę domu P. T. K. .	400	—								
„ w Łęczycy na konserw. ruin zamku król. .	204	—								
Okręgowi Wołyńskiemu na pokrycie opłat z § 13 .	488	—								
Sekcji Tur. Wodnej zł. 100.—, akad. oddz. zł. 50.—	150	—	3.322	—			3.322	—		
Mapy dworcowe subw. od Min. Kom. przen. na r. 1934			1.000	—	[1] 1000	—				
Przezroczarnie „ od Min. W. R. i O. P. „ „ „			1.000	—	[1] 1000	—				
Różne wydatki Zw. Pol. Tow. Tur. opł. za r. 1933	500	—								
druk 3000 prospektów propagandowych . . .	300	—								
druk „Instrukcje i programy P. T. K." . . .	220	—								
koszt 8 wyjazdów na wizytację w centr. i w okręg.	456	—								
dyplom, wieniec, opł. stempl. i t. p. . . . . ,	216	40	1.692	40			1.692	40		
Koszty administracyjne — pensje . . .	5.290	—								
lokal, telefon i światło	1.200	—								
materjały piśmienne, książki, porto i inne . .	2.597	75	9.087	75						
zwroty od oddziałów za książki, druki i pieczątki .					74	35	9.013	40		
Dłużnicy spisany udział w zlikwid. biurze wyc. „Poltur"			1.000	—			1.000	—		
Nadwyżka za r. 1933			5.538	11			5.538	11		
			69.060	07	69.060	07	24.331	02	24.331	02

1 Patrz stan bierny Bilansu — »Niewydatkowane subwencje«.

2 Wydatkowano w całości, jako część dochodu z prenum., na pokrycie r-ków z lat ub.—patrz »Sumy przechodn.« w stanie biernym bilansu.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

WYCIECZKI

Oddział P. T. K. w Łucku.

8.IV.34 wycieczka po Łucku dla zwiedzenia jego osobliwości: zamek, katedra i jej podziemia, muzeum, synagoga żydowska, kenesa karaimska. Udział w wycieczce dla uczestników 50 gr., członkowie płacą 30 gr., ucząca się młodzież 20 gr., od osoby. Zbiórka uczestników o godz. 12 w południe przy gmachu Wydziału Komunikacyjno-Budowlanego Woj. Urz. Woł. Al. Bol. Chrobrego 15.

29.IV.34 z Łucka do Ostrożca i Jałowicz autobusem. Zwiedzenie w Ostrożcu grodziska, starożytnej cerkwi z XVII w., starożytnego kościoła w Jałowiczach z XVII w. i ciekawych wzgórz na brzegu rz. Styru. Przypuszczalny koszt udziału wyniesie około 2 zł. od osoby. Odjazd z Łucka o godz. 9-tej rano z pod gmachu Wydz. Kom. Bud. W. U. W. powrót o 16-tej godz. Wpisy uskuteczniają się do dnia 27-go kwietnia włącznie.

Oddział P. T. K w Płocku.

Pod hasłem: »Poznaj swoje miasto«!

8.IV.34 godz. 15 Muzeum Djecezjalne, oprowadza ks. kan. Dmochowski.

15.IV.34 godz. 15. Katedra, oprow. ks. kan. Dmochowski.

22.IV.34 godz. 12. Wycieczka po mieście (zwiedzanie grupami). Cz. I.

29.IV.34 godz. 12. Wycieczka po mieście (zwiedzanie grupami). Cz. II. Członk. P. T. K. i młodzież płacą gr. 20, nieczłonkowie gr. 30. Zapisy i informacje w sekretarjacie, w gmachu Teatru Miejskiego (wejście od strony Wisły) we wtorki i soboty w godz. 19—, oraz przed wycieczką na miejscu z biórki.

Oddział P. T. K. w Poznaniu.

1.IV.34 »Prima Aprilis« — Włóczęga na chybił—trafił.

8.IV.34 Lasy i jeziora w Promie.

15.IV.34 Góra św. Anny i Owińska.

22.IV.34 Rogalin — galerja, park.

29.IV.34 W poznańskim Parku Narodowym »Święto Wiosny« — Nowe Latko — Maik, Topienie Marzanny.

W wycieczkach mogą brać udział goście, którzy jednak płacą »karę« za to, że nie są członkami Towarzystwa.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

15.IV.34 Mogiła Powstańców pod Zaborowem—Zbiórka o godz. 7 rano przy kolumnie Zygmunta na placu Zamkowym. Koszt dla członków P.T.K. 2.25 zł. dla gości — 2.50 zł. Prowadzi p. P. Szymański.
2. Elektrownia Warszawska—Zbiórka o godz. 10.45 przed Elektrownią, Leszczyńska 1. Koszt: dla członków P. T. K. i dla młodzieży — 30 gr.; dla gości 50 gr. Przewodnik miejscowy.
3. Instytut Radowy im. Skłodowskiej Curie — Zbiórka o godz. 10.45 przed Instytutem, Wawelska 15. Koszt jak wyżej. Przewodnik miejscowy.

18.IV.34 Mennica Państwowa—Zbiórka o godz. 12 przed Mennicą, Markowska 18. Koszt jak wyżej. Przewodnik miejscowy.

22.IV.34 1. Raszyn, Falenty, Pęcice — Zbiórka o godz. 10 na pierwszym przyst. tramw. »A«. Koszt jak wyżej. Prowadzi p. St. Gabryszewski. Należy zabrać ze sobą 1.10 zł. na powrót kolejką elektryczną z Pruszkowa.
2. Instytut Aerodynamiczny — Zbiórka o godz. 10.45 przed Instytutem, Nowowiejska 50. Koszt jak wyżej. Przewodnik miejscowy.
3. Bank Gospodarstwa Krajowego — Zbiórka o godz. 10.45 przed Bankiem, Nowy Świat róg Al. Jerozolimskiej. Koszt: dla członków P. T. K. 40 gr., dla gości 50 gr.

25.IV.34 Wytwórnia win owocowych M. Trippenbacha— Zbiórka o godz. 17.45 przed Wytwórnią, Żelazna 54 — 56. Koszt: dla członków P. T. K. 30 gr.; dla gości 50 gr. Przewodnik miejscowy.

27.IV.34 Obserwatorjum Astronomiczne—Zbiórka godz. 20 przed Obserwatorjum, Ujazdowskie 6 — 8. Koszt: 40 gr. i 60 gr. Przewodnik miejscowy.

29.IV.34 1. C. I. W. F. i Bielany — Zbiórka o godz. 11.45 na ost. przyst. tramw. »15 a« na Bielanach. Koszt: dla członków P. T. K. 50 gr.; dla gości 60 gr. Prowadzi p. Z. Drzewiczewska.
2. Lotnisko cywilne na Okęciu — Zbiórka o godz. 11 na ost. przyst. tramw. »7« na Grójeckiej. Koszt: dla członków P. T. K. 40 gr.; dla gości 60 gr. Prowadzi p. Hejman.
3. Szkoła Główna Handlowa — Szczegóły po 20 kwietnia.
4. Radjostacja Transatlantycka w Babicach — Zbiórka o godz. 11 na ost. przyst. tramw. »9« (Ulrichów). Koszt: dla członków P. T. K. i dla młodzieży 30 gr.; dla gości 50 gr. Przewodnik miejscowy. Zapisy tylko w Biurze Turystycznem P. T. K. w godz. 10 — 14, 18 — 20 Karowa 31 do dnia 27.IV.

3.V.34 Wydma Łuże—Prowadzi p. Bartliński. Szczegóły po 20.IV w Biurze Tow.

6.V.34. Park Paderewskiego — Prowadzi p. H. Marcoin. Szczegóły po 20.IV.

W maju organizować będziemy week-endowe wycieczki autocarami do ciekawych miejscowości, położonych w promieniu 100 km. od Warszawy. Informacje w Biurze Turystycznem P. T. K. Karowa 31 tel. 640-50 w godz. 10 — 14 i 18 — 20.

ODCZYTY

Oddział P. T. K. we Lwowie.

W sali Muzeum Przemysłowego (ul. Hetmańska) z cyklu wykładów (10) ilustrowanych bogato przeźroczami p. t.: »Ziemia Lwowska«:

10.IV.34 Red. Henryk Cepnik: »Rola teatru w kulturze lwowskiej«.

15.IV.34 St. asyst. Polit. Lw., inż. Feliks Markowski: »Zapomniane zabytki Lwowa«.

17.IV.34 Dyr. Arch. Miejsk., dr. Aleks. Czołowski: »Rycerska przeszłość Lwowa«.

Początek wykładów o godz. 19.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

11.IV.34 Posiedzenie Walne Oddziału o godz. 8 wieczorem, z porządkiem dziennym podanym w marcowym numerze »Wiadom. Krajozn. i Turyst«.

18.IV.34 Budujemy naukę o pieśni ludowej, wygł. p. dyr. Kamieński prof. Uniw. Poznańskiego. Odczyt będzie ilustrowany reprodukcją fonogramów i płyt gramofonowych oryginalnie nagranych.

25.IV.34 Z pobytu w Krainie Czarnego Lądu, wygł. p. M. Tchórznicka, która ubiegły rok spędziła w Afryce Centralnej.

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. Karowa 31, tel. 642-50.

Redaktor odpow.: **Aleksander Patkowski.** Wydawca: **Polskie Tow. Krajoznawcze.**

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. Telefon 2-07-50.